

РЕАЛІЇ В ОРИГІНАЛІ ТА УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ ОПОВІДАННЯ ДЖЕКА ЛОНДОНА «THE SON OF THE WOLF»

Передача реалій – актуальна проблема художнього перекладу. Реалії – це невід’ємна частина культурної своєрідності народу, позаяк вони є засобом відображення уявлень, ідей, традицій і звичаїв певного етносу. Питання перекладу реалій досліджено у працях таких вітчизняних і зарубіжних науковців: С. Влахова, С. Флоріна, Р. Зорівчак, Г. Гайдученко, Дж. Кетфордо, Д. Островського й ін.

Науковці подають різні дефініції реалій. Р. Зорівчак пропонує таке визначення: «Реалії – монологічні та полілексемні одиниці, що вміщують як основне лексичне значення традиційно закріплений комплекс красномовної інформації, чужої для об’єктивної дійсності мови сприймача» [цит. за: 1, с. 160]. О. Селіванова визначає їх як «лакуни культурного простору» [2], що включають національні страви (*куліш, чурек, голонка*), одиниці міри (*ярд, фут*), одиниці відстані (*миля*), свята (*родео*), обряди (*вендета*), етнографічні реалії (*сопілка, фазенда, сарапе, макітра, макогон, рубель*), символи (*калина, сакура, барвінок*) тощо [див.: 1, с. 160-170].

С. Влахов і С. Флорін виокремлюють такі прийоми передачі реалій у перекладі: транскрипція (транслітерація); власне переклад (контекстуальний, приблизний, заміна реалій тощо) [цит. за: 1, с. 170].

Метою статті є аналіз трансформацій, використаних для відтворення слів-реалій оповідання Джека Лондона «The Son of the Wolf» в його українському перекладі.

Об’єктом дослідження є першоджерело – оповідання Джека Лондона «The Son of the Wolf» та його український переклад «Син Вовка», виконаний Ольгою Косач-Кривинюк – сестрою Лесі Українки.

Оповідання Джека Лондона «The Son of the Wolf» – це розповідь про життя індіанців, тому в творі використано реалії, які характеризують побут і традиції цього народу:

*Then he mingled with the men and maidens, and that night gave a potlatch //
Потім зазнайомився з хлопцями й дівчатами, а ввечері влаштував їм потлач.*

Реалію *Potlatch* – «A ceremonial feast of the American Indians of the northwest coast marked by the host's lavish distribution of gifts or sometimes destruction of property to demonstrate wealth and generosity with the expectation of eventual reciprocation» [5] – перекладено Ольгою Косач-Кривинюк як *потлач* шляхом практичної транскрипції ([ˈpɒtlætʃ]) із застосуванням прагматичної заміни – мегатекстової трансформації -виноски (прагматичні мегатекстової трансформації виокремлює О. Селіванова [2]). У виносці зазначено, що *потлач*

– «В **індіян** північно-західного узбережжя Америки **учта**, що на ній господар обдаровує гостей або ж знищує своє майно з метою піднести власний авторитет». На нашу думку, для сучасного читача окремі слова перекладу Ольги Косач-Кривинюк звучать незвично, наприклад, *учта*. На нашу думку, слово *учта* – запозичення із польської мови, що має значення: «Урочистий обід, сніданок або вечеря, що влаштовується на честь кого-небудь або на відзначення якоїсь події; взагалі багатолюдний банкет» [10, т. 1, с. 538] – можна в сучасних перекладах замінити на часто вживане – *урочистості*.

На позначення хатини індіанців існує два слова: *a lodge* та *a wigwam*. Для передачі реалії перекладачка Ольги Косач-Кривинюк використала заміну одного слова-реалії іншим:

...and the daughters of the Raven shall bear children in the lodges of the Wolf // ...і Крукові дочки родитимуть дітей у Вовчих вігвамах.

Слово *lodges* перекладено словом *вігвам*. Відповідно до словників: *a lodge* – «A wigwam» [4] або «A native North American tent or home built of logs» [6] – *вігвам* – «Банеподібна хата з гілок, кори або шкір в індіанців Північної Америки» [3, т. 1, с. 552]. Така заміна можлива. Позаяк *вігвам* в українській мові став екзотизмом, словом, яке відоме читачеві та завдяки якому вдається зберегти національну своєрідність оригіналу в перекладі.

Під час перекладу одного із речень оповідання Джека Лондона перекладачка додає слово *вігвам*:

The daughters of the Raven have I met in the camps of the Wolf, – the squaw of Mortimer, the squaw of Tregidgo, the squaw of Barnaby, who came two ice-runs back... // Я бачив Крукових дочок у Вовчих таборах – Мортімера, в Треджідга й у Бернебі; вони прийшли до їхніх вігвамів два кригоплави тому. Додавання цієї реалії зумовлене необхідністю уточнити місце, куди прийшли індіанки.

Оповідання Джека Лондона присвячено Клондайкській золотій лихоманці, тому в оповіданні наявна реалія на позначення новака-золотошукача *a chechaqua* – «a tenderfoot» [5]:

...which occurred in the old days, before the country was stampeded and staked by a tidal-wave of che-cha-quas... // ...що сталася за тих давніх часів, коли Клондайку ще не витолочили оті чечакко, які ринули сюди повіддю...

Реалію *chechaqua* транскрибовано в перекладі *чечакко* (пор.: [tʃe'ʃa:kɔ:]), а також перекладачка подала пояснення цієї реалії: *чечакко* – це «**новак-золотошукач**». Таким чином, для перекладу реалії використано прийом транскрипції та «тлумачення реалії (перифрастичного, описового, дескриптивного перекладу) [1, с. 172].

Отже, передача реалій у перекладі є засобом відтворення національного колориту оригінального тексту, тому потребує особливої уваги перекладача. Ольга Косач-Кривинюк вдало переклала реалії оповідання Джека Лондона «The Son of the Wolf», пояснивши їхнє значення й розкривши культуру індіанського народу та людей Півночі для українського читача свого часу.

Література:

1. Литвин І. М. Перекладознавство. Навчальний посібник. Вид. 6-е, допов. Черкаси: Ю. А. Чабаненко, 2022. 258 с.
2. Селіванова О. О. Світ свідомості в мові. Черкаси : Ю. Чабаненко, 2012. 488 с.
3. Словник української мови. URL: <http://sum.in.ua> (дата звернення: 12.04.2024).
4. Cambridge Dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org> (дата звернення: 12.04.2024).
5. Merriam-Webster. URL: <https://www.merriam-webster.com> (дата звернення: 12.04.2024).
6. Oxford Learner's Dictionary. URL: <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com> (дата звернення: 12.04.2024).

Джерела ілюстративного матеріалу:

1. Джек Лондон. Син Вовка. Харків: Фоліо, 2020. 288 с.
2. Jack London. The Son of the Wolf. Cambridge: The Riverside Press, 1900. 270 p.

Пасик Л.А., к. філол. наук, доцент
Волинський національний університет імені Лесі Українки

СУБТИТРУВАННЯ ЯК ОДИН З ВИДІВ МЕДІАПЕРЕКЛАДУ

Постановка проблеми. Субтитрування – один з найстаріших способів кіноперекладу, який протягом тривалого часу залишався єдиною доступною формою аудіовізуального перекладу. На сучасному етапі розвитку кіноіндустрії цей метод став дуже популярним у перекладацькій сфері. Субтитри швидко, легко і економно дозволяють адаптувати фільми, документальні стрічки та інші відеоматеріали, які щороку з'являються у медіапросторі. Проте не кожен перекладач може впоратися з цим завданням, оскільки субтитрування має свою власну специфіку.

Мета наукової розвідки полягає у дослідженні основних технічних вимог до створення німецькомовних субтитрів.

Результати дослідження. Створення субтитрів досить непросте завдання як у смисловому, так і в технічному плані [1; 2]. Через ряд фізіологічних особливостей сприйняття глядачем інформації та певних технічних особливостей відтворення аудіо- та відеоматеріалу, створення та розміщення субтитрів на екрані підпорядковується наступним вимогам:

1. Велику увагу необхідно приділити макету субтитрів, щоб покращити їхню якість; шрифт і фон можуть мати значний вплив на читабельність. Субтитри зазвичай розташовуються внизу екрана у два рядки. Саме там вони найменше заважають зображенню, оскільки обличчя, наприклад,